

SELETUSKIRI

Keskkonnaministri määruse „Toetuse andmise tingimused meetmes „Ettevõtete energia- ja ressursitõhusus„ tegevuse „Energia- ja ressursiauditite läbiviimine ” jaoks avatud taotlemise korral“ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Määruse eelnõu (edaspidi *eelnõu*) kehtestab toetuse andmise tingimused meetme „Ettevõtete energia- ja ressursitõhusus“ tegevuse „Energia- ja ressursiauditite läbiviimine“ jaoks. Eelnõu ja selle seletuskirja koostasid Keskkonnaministeeriumi keskkonnakorralduse osakonna peaspetsialist Mihkel Krusberg (e-post: mihkel.krusberg@envir.ee telefon: 626 0752) ja välisfinantseerimise osakonna nõunik Liina Laastik (e-post: liina.laastik@envir.ee, telefon: 626 2985). Juriidilise ekspertiisi tegi välisfinantseerimise osakonna struktuurivahendite büroo jurist Rene Lauk (e-post: rene.lauk@envir.ee, telefon: 626 2948). Riigiabi reeglite kohase vastavusanalüüsi ja ekspertiisi teostas välisfinantseerimise osakonna peaspetsialist Hannes Aarma (e-post: hannes.aarma@envir.ee, telefon: 626 0732).

2. Eelnõu eesmärk

Eelnõu eesmärgiks on reguleerida toetuse andmist meetme „Ettevõtete energia- ja ressursitõhusus“ tegevuse „Energia- ja ressursiauditite läbiviimine“ jaoks.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määruse eelnõu koosneb 25 paragrahvist, mis on rühmitatud 6 peatükki.

1. Üldsätted
2. Toetatavad tegevused, kulude abikõlblikkus ja toetuse määr
3. Taotlejale ja taotlusele esitatavad nõuded
4. Taotluse esitamine ja menetlemine
5. Toetuse saaja õigused ja kohustused
6. Aruannete esitamine ja toetuse maksmise tingimused

Lisa: Nõuded ressursiauditile.

1. peatükk

Üldsätted

Eelnõu § 1 kohaselt reguleeritakse prioriteetse suuna „Kasvuvõimeline ettevõtlus ja rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline teadus- ja arendustegevus“ meetme „Ettevõtete energia- ja ressursitõhusus“ eesmärkide ja tulemuste saavutamiseks toetuse andmise ning selle kasutamise tingimusi ja korda.

Meetme „Ettevõtete energia- ja ressursitõhusus“ raames toetatakse järgmiseid tegevusi:

- energia- ja ressursijuhtimise alase teadlikkuse tõstmine;
- energia- ja ressursijuhtimise alaste koolituste läbiviimine;
- energia- ja ressursiauditite läbiviimine;
- ressursijuhtimissüsteemide ja neid toetavate IT-lahenduste rakendamine ja investeeringute toetamine parima võimaliku energia- ja ressursitõhusa tehnika kasutuselevõtuks.

Meetme tegevused on planeeritud selliselt, et nad üksteist täiendaksid. Ressursitõhususe edukas rakendamine eeldab süsteemset lähenemist, st investeeringute tegemiseks peab eelnevalt olema

teostatud põhjalik analüüs, mis aitaks välja tuua probleeme ja kitsaskohti ning leida neile sobivad lahendused.

Esiteks tõstetakse ettevõtete teadlikkust, mis suurendab huvi ressursitõhususe ja selle võimaluste vastu. Paralleelselt koolitatakse vastavaid spetsialiste (audiitoreid), kes oskavad teostada ressursiauditeid ehk ressursikasutuse analüüse. Kui auditid/analüüsid on tehtud, on võimalik ettevõtetel neis pakutavaid ressursisäästulahendusi rakendada asuda.

Meetme tulemusnäitaja on ressursitootlikkus, mille eesmärgiks on 0,38 €/kg 2023. aastaks. Meetme tegevuse „Energia- ja ressursiauditite läbiviimine” väljundinäitaja on 300 läbiviidud ressursiauditit.

Eelnõu §-s 2 määratletakse eelnõus kasutatavad olulisemad terminid. *Lõikes 2* täpsustatakse terminid määruse tähenduses. *Lõikes 2* esitatud terminid on määruses defineeritud, et oleks võimalik sätestada ja piiritleda rahastatavad tegevused, nende prioriteetsust ning projekti panust meetme eesmärkidesse.

Eelnõu §-s 3 sätestatakse toetuse andmise eesmärk ja nimetatakse meetme väljundinäitaja. Toetuse andmise eesmärk on tõsta ettevõtete teadlikkust oma ressursikasutusest ning luua eeldused ettevõtete ressursikasutuse tõhusamaks muutmiseks. Üldjuhul on Eestis ettevõtete teadlikkus oma ressursikasutusest madal, mistõttu süstemaatiline tegevus aitab pikemas perspektiivis kokku hoida nii finantsvahendeid kui ka aega.

Lõige 1 defineerib toetuse andmise eesmärgi, täpselt määramata toetatavat tegevust. Toetuse andmise eesmärk tuleneb eelkõige Eesti majanduse toodete ja teenuste ressursimahukusest, mis on jätkuvalt kõrge (üks suuremaid EL-is). Selle parandamiseks on vaja hinnata süstemaatiliselt ressursikasutust ning analüüsi tulemusena koostada ettepanekud ressursside tõhusamaks kasutamiseks ja lisandväärtuse suurendamiseks. Antud meetme tegevus peab soodustama ressursikasutuse analüüsi tegemist ettevõtetes.

Majanduses jäetakse kõrvale väärtuslikke materjale, mistõttu suureneb nõudlus ja konkurents ammenduvate ja mõnikord nappide ressursside järele. Lisaks kahjustab surve loodusvaradele üha rohkem keskkonda. Seetõttu võib ressursside tõhusam kasutamine anda olulist majanduslikku ja keskkonnaalast kasu.

Riigi konkurentsivõime sõltub üha enam majanduse ressursi- ja energiamahukusest ning erinevate sektorite võimest kasvatada ressursi- ja energiasäästu uute tehnoloogiate ja lahenduste kasutuselevõtu kaudu. Ettevõtete sammud tootmise tõhustamisel, sealhulgas materjalide ja jäätmete ringlussevõtu suurendamisel, jäätmetekke vähendamisel ning energiakasutuse optimeerimisel on olnud ebapiisavad. Käsikäes majandusarenguga suurenevad jätkuvalt energia- ja loodusressursside kasutus, jäätmete ja negatiivsed keskkonnamõjud. Konkurentsivõimelise ja mitmekesise tööstusbaasi säilimiseks ja edasiarenemiseks tuleb muuta tööstussektor senisest energia- ja ressursitõhusamaks, edendada loodusressursside kasutust vähendavaid tehnoloogiaid ja tootmismeetodeid ning suurendada investeeringuid tehnikasse. Vaja on laiendada jäätmete ringlussevõtu osakaalu tootmises, mitte loodusressursside kasutamise mahtu.

Lõige 2 sätestab nõude, et toetuse abil ellu viidud projekt peab panustama meetme tegevuse väljundinäitajasse. Meetme väljundinäitajad on sätestatud Ühtekuuluvuspoliitika Fondide Rakenduskavas 2014–2020 suuna „Kasvuvõimeline ettevõtlus ja rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline teadus- ja arendustegevus“ meetmes „Ettevõtete energia- ja ressursitõhusus“.

Läbivate teemade analüüs

Võrdsed võimalused

Kõigil huvitatud ettevõtetel on võimalus taotleda toetust ressursiauditi teostamiseks. Need ettevõtted, kes ei vasta § 11 lõike 1 tingimustele, saavad toetust taotleda samadel tingimustel KIK keskkonnakorralduse programmist. Meede panustab ettevõtete konkurentsivõime ja jätkusuutlikkuse parandamisse ning mitmekesise tööstusbaasi säilimisse ja edasiarenemisse. Ressursitõhusad ettevõtted suudavad paremini konkureerida rahvusvaheliselt. Ettevõtetel ja ettevõtjatel on võrdsed võimalused taotlemisel sõltumata ühiskondlikust staatusest ja sotsiaalsesse rühma kuulumisest (sh naised ja mehed, puudega inimesed, vanemaealised, noored, eri rahvuste esindajad).

Infoühiskond

Info- ja kommunikatsioonitehnoloogial (IKT) on oluline osa ettevõtete senise ressursikasutuse analüüsil ning võimalike uute ressursisäästulahenduste säästupotentsiaalide arvutamisel. IKT annab nii ettevõtetele kui ka auditit läbiviivatele spetsialistide võimaluse leida iseseisvalt infomaterjale.

Regionaalareng

Kuna meetme tegevuse käigus suureneb ressursiauditeid teostavate ettevõtete arv, on eeldatavalt kaudne positiivne mõju piirkondade kestlikumale ja ühtlasemale arengule tänu jätkusuutlikumatele ja teadlikemale ettevõtetele, kes kohalikku elu aitavad üleval hoida. Tulenevalt toetatavast sihtgrupist (mäetööstus, töötlev tööstus) võib eeldada toetuse suuremat koondumist tööstuspiirkondadesse (peamiselt Harju- ja Ida-Viru maakonnas) ning vähem saartel. Eesti ettevõtluse jätkusuutlikkus läbi ressursitõhusamate lahenduste aitab kaasa Eesti majanduse kasvule.

Riigivalitsemine

Ressursiauditite toetamine riigi poolt annab positiivse signaali, et riik panustab ressursitõhususe saavutamisse. Meetme tegevuse tulemusena on ettevõtted teadlikumad oma ressurside kasutusest ning suureneb ressursisäästulahenduste teostamine. Lisaks sellele paraneb ka koostöö erinevate riigiasutuste vahel, keda ressursitõhususe meede mõjutab (nt energiatõhusus kuulub Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ja biomajandus Maaeluministeeriumi haldusalasse).

Eelnõu §-s 4 nimetatakse selguse huvides, et meetme rakendusasutus on Keskkonnaministeerium ja rakendusüksus on Sihtasutus Keskkonnainvesteeringute Keskus.

2. peatükk

Toetatavad tegevused, kulude abikõlblikkus ja toetuse määr

Eelnõu §-s 5 sätestatakse toetatavad tegevused.

Lõikes 1 sätestatakse, et toetust antakse ainult ressursiauditi läbiviimiseks ettevõtetes (sh vajadusel mõõtmisteks).

Lõikes 2 sätestatakse tegevused, millele antakse toetust. Ettevõttele antakse sõltuvalt ressursikasutuse teadlikkusest toetust kahele erinevale ressursiauditile - kas ülevaatliku auditi või detailse auditi tegemiseks.

Ülevaatlik audit on suunatud ettevõtetele, millel puuduvad eelnevad analüüsid ja/või piisav

kindlus ressursisäästuprojektide tulususes. Auditi eesmärk on saada ülevaade ettevõtte üldisest ressursikasutusest, kaardistada peamised tootmisprotsessid või tootmisprotsessi osad ning hinnata ressursisäästu võimalusi erinevates valdkondades, mida detailses auditis täpsemalt hinnata.

Detailne audit keskendub eelnevate analüüside põhjal valitud konkreetsele valdkonnale või valdkondadele eesmärgiga kirjeldada erinevaid ressursisäästu võimalusi koos maksumuse, tasuvusaja ja kaasnevate riskidega. Selle tulemusel kirjeldatakse ressursisäästuprojekt või mitu projekti koos hinnangulise säästupotentsiaali ja tasuvushinnanguga ning võimaliku tegevuskava ja seireplaaniga.

Eelnõu § 6 reguleerib toetuse andmist vähese tähtsusega abina.

Lõikega 1 sätestatakse toetuse andmise tingimused määruse § 5 lõike 2 punktides 1–2 nimetatud tegevuseks antavaks toetuseks. Tegemist on vähese tähtsusega abiga, mida antakse ettevõtjatele. Sel juhul järgitakse Euroopa Komisjoni määruses (EÜ) nr 1407/2013 ning konkurentsiseaduse §-s 33 sätestatut.

Lõigetes 2-5 täpsustatakse vähese tähtsusega abi tähtsamate reeglite sisu.

Eelnõu § 7 lõikes 1 sätestatakse, et abikõlblikkuse periood algab ja lõpeb taotluse rahuldamise otsuses märgitud kuupäevadel.

Lõikes 2 täpsustatakse missugusesse ajaraami peab taotluse rahuldamise otsuses märgitav abikõlblikkuse periood jääma. Teadlikult on sätestatud abikõlblikkuse perioodi lõpptähtpäevaks 31. detsember 2023. a, et vältida selles osas 2014–2020 perioodi lõpus määruse muudatusi.

Lõikes 3 ja lõikes 4 täpsustatakse toetatavate tegevuste projekti abikõlblikkuse perioodi kestused.

Lõikes 5 sätestatakse abikõlblikkuse perioodi pikendamise võimalused.

Eelnõu §-s 8 sätestatakse abikõlblikud kulud. *Lõikes 1* viidatakse Vabariigi Valitsuse 1. septembri 2014. a määrusele nr 143 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetusest hüvitatavate kulude abikõlblikuks lugemise, toetuse maksmise ning finantskorrektsioonide tegemise tingimused ja kord“ (edaspidi *ühendmäärus*) §-le 2, kus on toodud kulu abikõlblikuks lugemise üldtingimused.

Lõikes 2 täpsustatakse abikõlblike kulude liike. Abikõlblikud on projekti kulud, mis on seotud projekti väljundite loomisega § 5 lõikes 2 nimetatud tegevustega ning on vajalikud meetme tulemuste ja projekti eesmärkide ning tulemuste saavutamiseks.

Lõikes 4 sätestatakse kulud, mis ei ole abikõlblikud. Nendeks on ühendmääruse §-s 4 sätestatud abikõlbmatud kulud ning personali- ja varade soetamise kulud.

Eelnõu §-s 9 sätestatakse toetuse osakaal ning täpsustatakse taotlusvooru eelarve kinnitamise ja –suurendamise korda.

Lõike 1 kohaselt on projekti maksimaalne toetusmäär kuni 50% projekti abikõlblikest kuludest.

Lõike 2 kohaselt sätestatakse toetuse summa ja maksimaalne toetuse määr toetuse taotluse rahuldamise otsuses. Taotlejale kohaldub tingimus, kumb enne täitub (toetuse summa või toetuse määr). Maksimaalsed toetuse määrad on valitud sellised seetõttu, et detailse auditi tulemus (aruanne) on eelduseks investeringu toetuse taotlemisel. Ülevaatlik audit aga on ettevõttele võimalus teha üldisem analüüs väiksema kuluga kui seda on detailsem analüüs. Ettevõtte saab valida kas teha see enda kuludega või riigi toetusega. Üks taotleja saab ülevaatliku ja detailse auditi jaoks kokku taotleda 7 500 eurot ilma käibemaksuta (kui taotletakse ülevaatliku auditi jaoks toetust, saab detailse auditi jaoks toetust taotleda selle võrra vähem).

Lõike 3 kohaselt saab üks taotleja ülevaatliku auditi jaoks taotleda maksimaalselt 2 500 eurot ilma käibemaksuta.

Lõike 4 kohaselt kinnitab taotlusvooru eelarve rakendusasutuse juht. Kui taotluse täielik rahuldamine ei ole taotlusvooru eelarve tõttu võimalik, võib rakendusasutus taotlusvooru eelarvet rakendusüksuse ettepanekul suurendada.

Eelnõu § 10 sätestab taotlusvooru avamise ja lõpetamisega seotud info avaldamise korra. Vastavalt *lõikele 1* antakse toetust avatud taotlemisena kuni taotlusvooru eelarve ammendumiseni. *Lõike 2* kohaselt korraldab taotlusvooru välja- ja lõppenuks kuulutamise rakendusüksus. *Lõike 3* kohaselt annab rakendusüksus taotluste vastuvõtmise alustamisest, peatamisest ja lõpetamisest teada üleriigilise levikuga päevalehes ja oma veebilehel.

3. peatükk

Taotlejale ja taotlusele esitatavad nõuded

Eelnõu § 11 sätestab taotlejale esitatavad nõuded, mille alusel on õigus toetust taotleda äriühingul, kelle põhitegevus vastab Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK 2008) koodidele mäetööstus (EMTAK 2008 jagu B, alajagu 05-09) või töötlev tööstus (EMTAK 2008 jagu C, alajagu 10-33), välja arvatud tubakatoodete tootmine (EMTAK 2008 jagu C 12). Kitsendus on vajalik selleks, et auditi läbiviimise toetust tuleksid küsima need ettevõtted, keda on plaanis toetada ressursisäästulahenduste investeeringute teostamiseks. Ressursitõhususe meetme investeeringutoetuse sihtrühmaks on mäetööstus ja töötlev tööstus, kuna nemad on suurimad kodumaise toormaterjali kasutajad (kõige ressursimahukamad tööstussektorid) ja panustavad enim meetme tulemusnäitajasse. Seega on nad suurima potentsiaaliga sektorid. Kui äriühing soovib vahetada EMTAK koodi, et esitada taotlust, peab ta näitama, et vastavas tegevusalas on äriühingul suurim osakaal enda müügitulust.

Lõikes 2 on määratud nõuded, millele peab vastama taotleja.

Lõikes 3 sätestatakse tingimused omafinantseeringu tasumise suutlikkuse tõendamisele. Omafinantseeringu taotlemise õigused ja taotlemisele seatud piirangud on sätestatud määruse §-s 9.

Lõikes 4 sätestatakse, et ei toetata raskustes olevaid ettevõtteid vastavalt komisjoni määrusele nr 1301/2013.

Eelnõu §-s 12 sätestatakse nõuded toetuse taotlusele.

Lõike 1 kohaselt peab taotlus lisaks taotluste menetlemise määruse § 4 lõikes 1 sätestatule vastama ka punktides 1-9 sätestatud nõuetele.

Lõikega 2 sätestatakse tingimused taotlusele ning sellele lisatavatele dokumentidele. Tingimuste seadmine on vajalik, et oleks võimalik hinnata taotluse vastavust määrusele. Rakendusüksusel on õigus lisade mittekohaldumise korral projekti spetsiifikast lähtuvalt nende esitamata jätmist aktsepteerida. Kogu infovahetus (taotlus, aruanded jms.) taotleja ja rakendusüksuse vahel käib struktuuritoetuse registri kaudu.

Lõikega 3 kohaselt peab taotleja lisama taotlusele eelarve aluseks olevad vähemalt kolm võrreldavat hinnapakumist. See on vajalik selleks, et ettevõtte juba taotlust tehes teaks auditi tegemise reaalselt maksumust. Samuti aitaks see hinnata taotluse kuluefektiivsust. Taotleja võib enne taotluse esitamist sõlmida ka lepingu, mis peab vastama toetuse saajale §-s 20 kehtestatud nõuetele. Oluline on, et toetatavad tegevused ei ole enne taotluse esitamist lõpetatud või täielikult ellu viidud vastavalt § 12 lõikes 1 punktis 7 toodule.

Eelnõu § 13 sätestab taotleja kohustused. *Lõikega 5* täpsustatakse, et taotleja järgib lisas „Nõuded ressursiauditile“ toodud auditi metoodika nõudeid.

4. peatükk

Taotluse esitamine ja menetlemine

Eelnõu § 14 sätestab taotluse esitamise korra.

Eelnõu § 15 ja § 16 reguleerivad taotluse menetlemisega seonduvat. § 15 sätestab, mida peab rakendusüksus taotleja ja taotluse juures kontrollima. § 16 reguleerib taotluse vastavaks või mittevastavaks tunnistamise tingimusi ning korda.

Eelnõu § 17 reguleerib taotluse hindamise korda ning sätestab hindamiskriteeriumid. Projekti mõju meetme eesmärkide saavutamisele ei hinnata, sest ressursiaudit (nii ülevaatlik kui ka detailne) on aluseks meetme järgmiseks tegevuseks (ressursitõhusate investeeringute toetamine). Nõuetekohane audit (vastavalt lisale „Nõuded ressursiauditile“) tagab kvaliteedi ja loob eeldused meetme eesmärkide saavutamiseks. Juhul kui auditi tulemusena selgub, et ettevõttes parenduskohti ei ole, piirdubki ettevõtte tegevus ressursiauditiga.

Toetuse taotleja/saaja suutlikust projekti ellu viia ei hinnata, sest audit on täies mahus sisse ostetud teenus ja kui auditi tegija vastab nõuetele (vastavalt lisale „Nõuded ressursiauditile“), siis ongi tagatud et toetuse taotleja suudab projekti ellu viia. Samuti on toetussummad piisavalt väikesed, et võiks tekkida kahtlus kas ettevõtte suudab seda teha.

Lõike 2 kohaselt peab taotleja põhjendama, miks ta toetust küsib. *Lõike 3* kohaselt peab taotleja põhjendama projekti kuluefektiivsust. Selleks on nõutud taotlemisel 3 võrdleva hinnapakumise esitamine.

Lõikes 4 sätestatakse, et rakendusüksuse poolt nõuetele vastavaks tunnistatud taotlusi hinnatakse valikukriteeriumide alusel.

Lõikes 5 sätestatakse taotluse hindamiseks vajalike hindamiskomisjonide moodustamise kord, kuhu on rakendusüksusel võimalik kaasata eksperte ning rakendusasutuse töötajaid.

Lõikes 6 sätestatakse hindamisjuhendi koostamise kord.

Üldiste valikukriteeriumite analüüs

Analüüs on tehtud üldiste valikukriteeriumide lõikes.

Projekti mõju meetme eesmärkide saavutamisele

Kriteeriumi täitmiseks on meetmes toetatavad tegevused sätestatud selliselt, et need panustavad otseselt meetme eesmärkide täitmisse, ehk kui projekt on toetatava tegevuse elluviimiseks, panustab ta juba meetme eesmärgi täitmisse. Abikõlblikud kulud on esmajärgus piiratud nõudega, et juhul, kui projekti raames tehakse kulusid, mis ei ole meetme eesmärgi saavutamiseks vajalikud, ei loeta neid kulusid abikõlblikuks. Projekti tulemuste kestlikkus tagatakse kestlikkuse nõude seadmisega toetuse saajale. Samuti sätestavad meetme tingimused, et iga rahastatav projekt peab panustama meetme väljundinäitajasse, vastasel juhul rahastamist ei toimu.

Projekti põhjendatus

Projekti põhjendatust hinnatakse eelnõu § 17 lõige 1 punktis 1 seatud kriteeriumiga, mille hindamine on täpsemalt lahti selgitatud lõikes 2. Lisaks panustab antud nõude tagamisse eelnõu § 18 lõikes 7 toodud nõue, mis kohustab toetuse saajat sõlmima töövõtjaga lepingu tööde läbiviimiseks 3 kuu jooksul taotluse rahuldamise otsuse tegemisest alates.

Projekti kuluefektiivsus

Projekti kuluefektiivsust hinnatakse eelnõu § 17 lõige 1 punktiga 2 seatud kriteeriumiga, mille hindamine on täpsemalt lahti seletatud lõikes 3 (taotlemisel nõutakse 3 võrdleva hinnapakumise esitamist). Taotleja peab taotlemisel kirjeldama ning tõendama, milliste arvutuste ja hinnangute alusel on eelarve kokku pandud ning planeeritud kulud on vajalikud ja mõistlikud. Viimase nõude täitmist hinnatakse täiendavalt kulude abikõlblikkuse hindamisel, lähtudes eelnõu § 8 lõikest 1.

Toetuse taotleja/saaja suutlikkus projekti ellu viia

Antud kriteeriumi sisu on kaetud eelnõu § 11, millega seatakse nõuded taotlejale, § 12, millega sätestatakse nõuded toetuse taotlusele ja § 13, mis sätestab toetuse saaja kohustused. Nõutav informatsioon, andmed, tõendid ja seatud kohustused tagavad, et taotleja/toetuse saaja on organisatsiooniliselt, majanduslikult kui tehniliselt valmis projekti ellu viima.

Projekti mõju läbivatele teemadele

Vastav analüüs sisaldub seletuskirjas eraldiseisvalt ning kajastab meetme mõju läbivatele teemadele teemade puhul, millega on eelnevalt kaardistatud puutumus.

Eelnõu § 18 reguleerib taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse tegemise korda ja tingimusi, sealhulgas ajaraami, mille raames rakendusüksuse otsuse tegema peab.

Lõikega 3 sätestatakse, et rakendusüksusel on õigus kehtestada taotluse rahuldamise otsuses projekti elluviimiseks vajalikke lisakohustusi. Kehtestatud lisanõuded ja -tingimused peavad tuginema õigusaktidele ja ei tohi ületada nendes kehtestatud nõudmisi, st olla rangemad õigusaktides sätestatud nõuetest ega asendada nõudeid, mida oleks tulnud reguleerida kõrgema tasandi aktiga. Sätte eesmärk on kiirendada ja lihtsustada menetlust.

Lõige 7 sätestab kolmekuulise ajalise piirangu lepingu sõlmimiseks töövõtjaga, mille eesmärk on seada taotlejatele tingimus valmisolekuks projekti ellu viia juba taotlemata tulles või vahetult pärast taotluse rahuldamist. Selle nõudega aidatakse kaasa projektide elluviimise ning väljamaksete kiirendamisele, mis tagab projektide tähtaegse elluviimise ning võimaluse vahendid teistele projektidele ümber suunata, kui toetuse saaja on mingitel põhjustel otsustanud projekti mitte ellu viia.

Eelnõu § 19 reguleerib taotluse rahuldamise otsuse muutmise ja kehtetuks tunnistamise tingimusi, sealhulga tähtaega, mille vältel peab rakendusüksus otsuse tegema.

5. peatükk

Toetuse saaja õigused ja kohustused

Eelnõu §-s 20 sätestatakse toetuse saaja kohustused ja §-s 21 toetuse saaja õigused.

Eelnõu § 20 lõige 2 sätestab, et toetuse kasutamiseks peab toetuse saaja küsima vähemalt kolmelt vastava teenuse osutamiseks piisava kvalifikatsiooniga spetsialiste kaasavalt ettevõtjalt teenuse osutamiseks pakkumused. Pakkujad peavad olema üksteisest sõltumatud ning pakkumused konkureerivad. Pakkumused peavad olema võrreldavad. See tähendab, et toetuse saaja küsib pakkumusi ühe väljatöötatud dokumendi (või dokumentide) alusel, milles sätestab üheselt mõistetavad ja piisavad tingimused pakkumuse tegemiseks. Pakkumuste esitamiseks tuleb pakkujatele anda piisav ja ühetaoline aeg. Pakkumust kolmandale isikule avaldada ei tohi. Miinimumnõuded auditile ja selle tegijatele on toodud määruse lisas „Nõuded ressursiauditile“. Lisaks saab taotleja küsida kinnitust konkreetse tegija pädevuse kohta rakendusüksuselt.

6. peatükk

Aruannete esitamine ja toetuse maksmise tingimused

Eelnõu § 22 reguleerib toetuse kasutamise seonduvat aruandlust. Perioodi 2014–2020 struktuuritoetuste seaduse § 14 p 15 sätestab vajaduse toetuse andmise tingimustes määratleda toetuse kasutamise seotud teabe, dokumentide ja aruannete esitamise kord. Korra sätestamise eesmärk on anda toetuse saajale ülevaade, millist informatsiooni ta toetuse taotlemise ning projekti elluviimisega seonduvalt peab koguma ning esitama. Korra kehtestamisel on järgitud põhimõtet, et määruses nähakse ette üldised nõuded ja konkreetsele projektile määratakse korra üksikasjad taotluse rahuldamise otsuses.

Määrusega sätestatakse toetuse saajale kohustus esitada projekti lõpparuanne ning selles sisalduv teabemiinimum. Lõpparuande eesmärk on seirata projekti peamisi tegevusi, projekti eesmärkide ning tulemuste saavutamist. Projektide aruanded on sisendiks ka rakenduskava seirearuande koostamisel ning ülevaadete esitamisel kogu rakenduskava tulemuste saavutamisest, mistõttu töötab nende vormid välja rakendusüksus koostöös rakendusasutusega. *Lõikega 2* täpsustatakse, et projekti lõpparuanne on auditi aruanne, mille nõuded on kirjeldatud määruse lisas. Selle eesmärk on suurendada auditi aruannete kvaliteeti läbi ühtsete tingimuste seadmise. Lisaks lihtsustab see nõue aruannete kontrollimist ja väldib võimalikke arusaamatusi. *Lõikega 3* sätestatakse, et lisaks auditi aruandele peab projekti lõpparuanne sisaldama lühiülevaadet auditi peamistest tegevustest ja tulemustest vastavalt rakendusüksuse kinnitatud vormile.

Eelnõu § 23 fikseerib toetuse maksmise tingimused.

Eelnõu § 24 kirjeldab toetuse väärkasutamise finantskorrektsioone.

Eelnõu § 25 kirjeldab vaiete menetlemise korda.

Lisas kirjeldatakse nõudeid nii ülevaatliku kui ka detailse ressursiauditi tegemiseks – nõuded analüüsi tegijale, objekti määratlemine, ressursside määratlemine, hetkeseisu hindamine, soovituslikud ressursisäästuprojektid ja aruanne. Lisaks on toodud detailse auditi seireplaani nõuded. Eraldi on toodud ülevaatliku ja detailse ressursiaudit erinevust kirjeldav tabel ning võimalikud ressursiauditi etapid. Lisa eesmärk on aidata taotlejat, kuna hinnapakumiste küsimisel saab taotleja rajaneda antud dokumendil ning selle abil on võimalik ka pakkujaid kontrollida. Vajadusel saab taotleja abi ka KIK esindajatelt.

4. Eelnõu vastavus EL õigusele

Eelnõu koostamise aluseks on järgmised EL-i määrused:

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted ühisesse strateegilisse raamistikku kuuluvate fondide – Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi – kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi ja Ühtekuuluvusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1083/2006;
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1301/2013, milles käsitletakse erisätteid Euroopa Regionaalarengu Fondi ja majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgi kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1080/2006;

- Euroopa Komisjoni määrus (EL) nr 1407/2013, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes.

5. Määruse jõustumine ja mõjud

Eelnõu jõustub üldises korras. EL 2014–2020 vahenditega on võimalik ellu viia tegevusi Eesti majanduse toodete ja teenuste ressursimahukuse vähendamiseks. Selle parandamiseks on vaja hinnata süstemaatiliselt ressursikasutust ning analüüsi tulemusena koostada ettepanekud ressursside tõhusamaks kasutamiseks ja lisandväärtuse suurendamiseks.

Toetus on tõuge ettevõtetele ressursiauditite teostamise soodustamiseks, mida rahastatakse EL 2014–2020 vahenditest ning seega ei mõjuta otseselt valitsussektori eelarvepositsiooni. Ettevõtted, mis jäävad Ühtekuuluvusfondi vahendite piiratuse tõttu ilma, saavad rahalisi vahendeid edaspidi taotlema tulla SA KIK keskkonnaprogrammist.

Määruse jõustumisega rahastatakse ettevõtete ressursikasutuse süstemaatilist hindamist ning ressursisäästuprojektide koostamist koos hinnangulise säästupotentsiaali ja tasuvushinnanguga ning võimaliku tegevuskava ja seireplaaniga.

Meetme tegevusega panustatakse Euroopa Komisjoni juhtalgatuse „Ressursitõhus Euroopa“, ELi tööstusheite, energiasäästu ja jäätmete direktiivide eesmärkide saavutamisse parima võimaliku tehnika kasutuselevõtu ning jäätmete korduskasutuseks ettevalmistamise ja ringlussevõtu edendamiseks. Nii Euroopa 2020 kui ka Eesti 2020 strateegia eesmärk on jätkusuutliku ja süsinikuvähese majanduskasvu tagamine ning ka teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni (TAI) strateegia on ressursitõhusus määratletud ühe olulisema kasvualana. Selle tagamiseks tuleb jätkata tootmise kasvu lahtisidumist suurenevast ressursikasutusest.

6. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu on esitatud kooskõlastamiseks ministriumitele eelnõude infosüsteemi EIS kaudu.

Marko Pomerants
Minister

Andres Talijärv
Kantsler